

Д. В. Долбнева,
к. е. н., доцент кафедри обліку і аудиту, факультет управління фінансами та бізнесу,
Львівський національний університет ім. Івана Франка

СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

D. Dolbneva,
PhD in Economics, Associate Professor department of accounting and auditing
the faculty Financial management and business, Ivan Franko National University of Lviv

THE MODERN STATE AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF AUDIT ACTIVITY
IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE
AND APPLICATION OF INTERNATIONAL STANDARDS

У статті розглянуто основні показники, які характеризують тенденції розвитку ринку аудиту в Україні за останні чотири роки, систематизовано ключові проблеми, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і унеможливають успішний розвиток аудиторської діяльності в умовах застосування МСА в цілому. Вивчення сутності законодавчих актів, які регулюють питання проведення аудиту та здійснення аудиторської діяльності в Україні та країнах Єврейського Союзу свідчить про їх суттєві в концептуальному плані відмінності. З огляду на це визначено необхідність врегулювання законодавства в сфері аудиту в Україні, створення незалежного суспільного органу з нагляду за аудиторами, а також обґрунтовано напрями удосконалення аудиторської діяльності з метою приведення у відповідність законодавчої бази та методології проведення аудиту в Україні до міжнародних стандартів і вимог законодавства Європейського Союзу.

The article describes the main indexes which characterize the trends in the development of audit market in Ukraine over the past four years, systematizes the key problems that occur in the professional activities of auditors, auditing firms and make it impossible for the successful development of auditing activities in the application of ISAS in the whole.

The study of the essence of legislative acts regulating the issues of audit and implementation of audit activities in Ukraine and countries of the European Union testifies to their significant conceptually different.

Taking into account it a certain necessity of settlement of legislation in the field of audit in Ukraine, the creation of an independent public organ is from a supervision after public accountants, and also grounded directions of improvement of audit activity with the purpose of bringing to conformity of legislative base and methodology of audit in Ukraine to the international standards and requirements of legislation of European Union.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, європейська інтеграція, міжнародні стандарти аудиту, орган суспільного нагляду, якість.

Key words: audit, audit activity, European integration, international auditing standards, on public oversight, quality.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний стан розвитку та структурних перетворень національної економіки передбачає й вимагає трансформацію суспільних відносин. Це стосується безпосеред-

ньо й удосконалення порядку і методики здійснення аудиторської діяльності на основі застосування міжнародних стандартів аудиту і з врахуванням досвіду країн Європейського Союзу з цього питання.

Таблиця 1. Кількість суб'єктів аудиторської діяльності у 2014–2017 роках (станом на 01 січня)

Рік	Кількість суб'єктів аудиторської діяльності, включених до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів станом на 01 січня	Подано звітів до АПУ		Кількість суб'єктів аудиторської діяльності, що не подали звітність ¹
		Кількість	%	
2014	1 488	1 452	97,6	36
2015	1 326	1 272	95,9	54
2016	1 107	1 071	96,8	36
2017	1 008	1 002	99,4	6

¹ — суб'єкти аудиторської діяльності, які не подають звіти, як правило, це суб'єкти, які фактично припинили свою діяльність, тому відсутність інформації від таких суб'єктів фактично не має суттєвого впливу на аналіз загальних показників ринку аудиторських послуг.
Джерело: складено на основі [6].

Таблиця 2. Кількість аудиторів та виданих сертифікатів в Україні у 2014–2017 роках (станом на 01 січня)

Рік	Кількість аудиторів станом на 01 січня, осіб	Відхилення з попереднім роком (+/-)	Кількість отриманих сертифікатів	Відхилення з попереднім роком (+/-)
2014	2 993	-146	106	-10
2015	2 787	-206	80 – аудиторів 14 – аудиторів банку	-12
2016	2 675	-112	82	-12
2017	2 646	-29	70	-12

Джерело: складено на основі [6].

Процеси глобалізації, які відбуваються в світі, та європейський вектор розвитку України перш за все потребують гармонізації законодавства України у сфері аудиту, який на сьогодні є одним із основних інструментів, що допомагає розвивати міжнародні відносини, а також надійним способом підтвердження даних фінансової звітності, який необхідний як підприємству, так і його інвесторам, постачальникам, кредиторам, акціонерам і суспільству в цілому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у вивчення питань розвитку аудиту в Україні, необхідності та порядку його адаптації до міжнародних стандартів зробили вітчизняні науковці-практики: Ф. Бутинець, В. Галкін, С. Гончарук, Я. Гончарук, З. Гуцайлюк, А. Гуцаленко, Н. Дорош, В. Жук, С. Голов, С. Канигін, Ю. Прозоров, Б. Усач, В. Рудницький, С. Столярова та інші.

Однак ряд питань залишаються невирішеними, що зумовлено як внутрішніми причинами (нестабільність законодавчої бази, відсутність органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, неузгодженість та непослідовність дій інституціональних агентів, що регулюють дану сферу відносин тощо), так і необхідністю врахування останніх змін у Директивах Європейського Союзу з питань аудиту та аудиторської діяльності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження сучасного стану здійснення аудиторської діяльності і проведення аудиту в Україні, а також внесення пропозицій щодо напрямків їх удосконалення в умовах європейської інтеграції та застосування міжнародних стандартів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

З 2004 р. Україна перейшла на застосування міжнародних стандартів аудиту (МСА), метою яких є встановлення загальних правил щодо організації та визначення методологічних засад проведення аудиту. Впровадження МСА в Україні максимально сприяє входженню нашої країни у систему господарських зв'язків і виходу національного аудиту на міжнародний рівень. На підставі стандартів державні та недержавні інституціональні агенти регулюють якість професійної діяльності аудиторів, формують програми підготовки та єдині вимоги атестації аудиторів.

Особливості здійснення аудиту в умовах застосування міжнародних стандартів в Україні можна визначити через аналіз основних параметрів, які характеризують стан та тенденції розвитку вітчизняного ринку аудиту.

Інформація про кількість суб'єктів аудиторської діяльності, включених до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів станом на 01 січня 2014–2017 років наведена у таблиці 1.

За даними Аудиторської Палати України протягом 2016 року з Реєстру аудиторських фірм та аудиторів було виключено 136 суб'єктів аудиторської діяльності, а включено лише 37 суб'єктів аудиторської діяльності [6].

Так, кількість включених до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності (аудиторських фірм та аудиторів-підприємців) за 2016 рік зменшилася в цілому по Україні на 8,9% (кількість аудиторських фірм — на 7%, а кількість аудиторів-підприємців — на 30,4%), що повторює тенденцію до зменшення у 2015 році, в якому загальна кількість суб'єктів порівняно з попереднім роком зменшилася на 16,5% (кількість аудиторських фірм — на 12,7%, а кількість аудиторів-підприємців — на 43,6%) [6].

Найбільше суб'єктів аудиторської діяльності припинили свою діяльність у Донецькій (на 43,8%), Луганській

Таблиця 3. Обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності у 2014–2017 роках

Рік	Обсяг наданих послуг, тис. грн (станом на 01 січня)	Надано звітів (станом на 01 січня)	Середній дохід на одного суб'єкта аудиторської діяльності без ПДВ, тис. грн (станом на 01 січня)
2014	1 314 596,3	1 452	905,4
2015	1 291 811,8	1 272	1 015,6
2016	1 761 202,6	1 071	1 644,5
2017	1 973 102,3	1 002	1 969,2

Джерело: складено на основі [6].

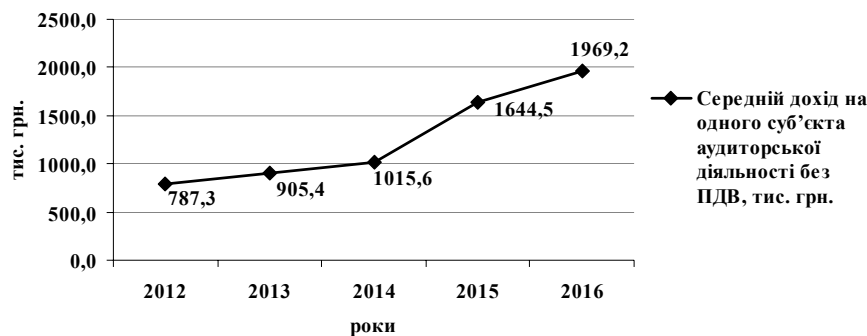

Рис. 1. Середній дохід на одного суб'єкта аудиторської діяльності у 2012—2016 рр. без ПДВ, тис. грн

Джерело: [6].

(на 38,5%) та Тернопільській (на 33,3%) областях. Значно зменшилася кількість суб'єктів аудиторської діяльності у Рівненській (на 26,3%), Закарпатській (21,4%) та Івано-Франківській (20%) областях [6].

Кількість аудиторів, які отримали сертифікат у 2014—2017 роках (станом на 01 січня) наведена в таблиці 2.

Дані таблиці 2 відображають помітне скорочення кількості аудиторів: тільки за 2014—2015 роки на 318 осіб. Протягом аналізованого періоду також відбувається скорочення кількості виданих сертифікатів, що негативно характеризує стан задачі кваліфікаційних іспитів на отримання сертифіката аудитора, організованих Аудиторською палатою України.

Разом із значним зменшенням кількості суб'єктів аудиторської діяльності в Україні у 2016 році (на 8,9%), обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності в цілому по країні за цей рік збільшився порівняно з 2015 роком на 12% або на 211 899,7 тис. грн. Так, обсяг доходу від наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності у 2015 році становив 1 761 202,6 тис. грн, а у 2016 році — 1 973 102,3 тис. грн (таблиця 3).

Тенденції зміни середнього доходу на одного суб'єкта аудиторської діяльності у 2012—2016 роках без ПДВ, тис. грн (станом на 31 грудня) подано на рисунку 1.

З рис. 1 чітко видно, що протягом аналізованого періоду спостерігається стійка тенденція до збільшення доходу суб'єктів аудиторської діяльності, незважаючи на те, що їх кількість постійно зменшується.

З 01 січня 2015 року набрала чинності нова редакція Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг, затверджена рішенням АПУ від 30.10.2014 р. № 302/9, з метою посилення вимог до аудиторських фірм та аудиторів щодо запровадження системи контролю якості та підвищення ролі громадської думки під час формування та реалізації повноважень, віднесених до компетенції АПУ послуг [8]. Відповідно до вимог цього Положення з метою дотримання вимог Директиви 2006/43/ЄС (зі змінами) [2] АПУ запроваджена обов'язкова зовнішня перевірка системи контролю якості аудиторських послуг (один раз на шість років) усіх суб'єктів господарювання, включених до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

Таблиця 4. Результати зовнішніх перевірок системи контролю якості аудиторських послуг, прийнятих АПУ у 2014—2017 рр.

Результати перевірок (кількість суб'єктів)	Роки (станом на 01 січня)				Відхилення (+/-) 2017 р. до	
	2014	2015	2016	2017	2015	2016
Кількість суб'єктів, які пройшли перевірку	108	84	51	82	-2	+31
Кількість суб'єктів, які не пройшли перевірку	86	32	5	20	-12	+15
Кількість суб'єктів, які повторно не пройшли перевірку	9	16	-	1	-15	+1
Разом	203	132	56	103	-29	+47

Джерело: складено на основі [6].

Узагальнення даних щодо результатів зовнішніх перевірок системи контролю якості суб'єктів аудиторської діяльності протягом станом на 01 січня 2014—2017 років подано у таблиці 4.

З таблиці 4 бачимо, що протягом аналізованого періоду негативним явищем є скорочення як кількості перевірених суб'єктів аудиторської діяльності, так і тих, які безпосередньо її пройшли. Позитивним є скорочення кількості суб'єктів, які не пройшли перевірку (у тому числі і повторно).

Дослідження показників, що характеризують результати здійснення аудиторської діяльності і стан ринку аудиторських послуг в Україні свідчить, про те, що аудиторський ринок функціонує і трансформується під дією кризових явищ в суспільстві, в умовах посилення вимог до аудиторської професії, змін у законодавстві, зниження платоспроможності замовників аудиту та їхнього сприйняття вартості та якості аудиторських послуг. Подальше зростання ринку аудиту в Україні, на нашу думку, розпочнеться тільки з поліпшенням економічних умов в країні та імплементації провідного досвіду європейських країн у цій сфері.

Як бачимо в Україні на сучасному етапі здійснювати аудиторську діяльність дуже складно, що пояснюється цілою низкою проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і унеможливають успішний розвиток аудиторської діяльності в умовах застосування МСА в цілому. Так, основними з них залишаються:

- глобальна криза і незадовільний стан національної економіки в умовах неоголошеної війни;
- суттєві коливання валютних курсів, зрив поставок товарів й енергоресурсів;
- недосконалість та непостійність законодавчої бази з питань регулювання аудиторської діяльності;
- недосконалість методичних і теоретичних розробок з аудиторського контролю;
- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;
- недостатня кількість висококваліфікованих аудиторських кадрів;
- недотримання аудиторами вимог якості надання аудиторських послуг;

- недостатній контроль за видачею ліцензій на здійснення аудиторської діяльності;
- відсутність ефективних штрафів і покарань за недостовірність звітів аудитора;
- відсутність чіткого механізму формування ціни на аудиторські послуги;
- відсутність методичних рекомендацій щодо комп'ютеризації аудиту.

До цього всього додаються ще й специфічні галузеві проблеми: відмінності у стандартах роботи українських і міжнародних компаній, відсутність системи страхування аудиторських ризиків, недостатній рівень підготовки українських бухгалтерів та аудиторів, особливо щодо застосування ними міжнародних стандартів.

Все це негативно позначається на рівні довіри учасників бізнес-середовища до вітчизняного аудиторського ринку та вітчизняних аудиторських фірм (аудиторів) зокрема.

Щоб створити необхідні передумови інтеграції вітчизняної системи аудиту у європейське співтовариство, а також обов'язкового і повного дотримання вимог МСА необхідно на загальнодержавному рівні забезпечити комплексне та системне вирішення вищезазначених проблем і забезпечити прозору та постійну систему контролю за здійсненням аудиторської діяльності.

Для цього також необхідно проаналізувати основні положення європейського законодавства з питань регулювання аудиту та порівняти його з чинним на сьогодні Законом України "Про аудиторську діяльність" [5].

Сьогодні система аудиту в Європейському економічному просторі базується на засадах, визначених Директивою 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, (далі — Директива 2006/43/ЄС) [2] та положеннями Директиви 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р. (далі — Директива 2014/56/ЄС), що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС.

Головною ціллю Директиви 2006/43/ЄС є висунення вимог щодо застосування єдиного набору міжнародних стандартів аудиту, оновлення вимог до освіти, визначення професійної етики та технічна реалізація співпраці між компетентними органами держав-членів, а також між такими органами й органами третіх країн для подальшого підвищення якості та гармонізації обов'язкового аудиту у Співтоваристві, для посилення співпраці між державами-членами та з третіми країнами з метою зміцнення довіри до обов'язкового аудиту.

Головною метою Директиви 2014/56/ЄС є підсилення довіри інвесторів до справедливості та достовірності фінансових звітів, що публікуються підприємствами через подальше підвищення якості обов'язкового аудиту [3].

Як вже було сказано, в Україні проведення аудиту та здійснення аудиторської діяльності регламентується вимогами Закону України "Про аудиторську діяльність" [5].

Більш детальне вивчення сутності цих законодавчих актів дає підстави говорити, що вони суттєво в концептуальному плані відрізняються один від одного. З огляду на це, однією з умов економічної частини Угоди про асоціацію, яку Україна та Європейський Союз підписали 27.06.2014 р., є міжнародне співробітництво та врегулювання законодавства в сфері аудиту.

Першочерговим завданням у даному напрямі має стати ухвалення у новій редакції Закону України "Про аудиторську діяльність" з метою приведення його положень у відповідність з вимогами європейського законодавства (відповідних Директив ЄС), у якому також відбулися певні зміни, зокрема:

- закріплена вимога про обов'язковість зміни публічними компаніями аудитора кожні 10 років (пері-

од може бути продовжено до 20 років у разі проведення тендеру по закупівлі аудиторських послуг або до 24 років у разі проведення спільного аудиту (коли аудит проводиться кількома фірмами);

- обмежена можливість аудиторів заробляти на наданні ряду послуг, включаючи консультації з податкових питань і стратегічних інвестицій (виручка від операцій, що виходять за межі класичного аудиту, не може перевищувати 70% загального обсягу виручки);

— втрата аудиторськими компаніями права на надання ряду послуг, що не мають відношення до аудиту, а також відомостей про діяльність компанії, які можуть виявитися корисними її теперішнім і потенційним акціонерам;

- зросла роль ревізійних комісій компаній щодо контролю і нагляду за діяльністю незалежних аудиторів.

Разом з цим, основою сучасної системи аудиту в країнах Європейського Союзу є наявність в ній незалежного суспільного органу, що здійснює нагляд за аудиторами. В Україні, врахувавши досвід провідних європейських країн, необхідно також створити такий орган суспільного нагляду, який, на нашу думку, має складатися з Ради нагляду та Інспекції із забезпечення якості, та проводитиме нагляд за аудиторами, що здійснюють аудиторські перевірки підприємств та установ, які становлять суспільний інтерес.

До цих підприємств належать: публічні акціонерні товариства та емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи, які провадять діяльність на підставі ліцензії, та підприємства, які відповідно до цього Закону належать до великих підприємств.

Звичайно, що Аудиторська палата України в результаті створення такого органу втратить частину своїх повноважень та опиниться під його наглядом, але і надалі наглядатиме за аудиторами, що здійснюють обов'язковий аудит.

Враховуючи особливості організації аудиторської діяльності та побудови ринку аудиторських послуг країн Європейського Союзу загалом, для України на сьогодні необхідним є:

- підготовка вітчизняного ринку аудиторських послуг до його входження та співпраці з ринком Європейського Союзу;
- орієнтація державної політики на підвищення конкурентоспроможності, організаційної та фінансової незалежності українських аудиторів, недопущення монополізації ринку аудиторських послуг іноземними компаніями;
- застосування аудиторами та аудиторськими фірмами спеціальних інноваційних технологій, систем збірвання інформації, апаратно-програмних комплексів (наприклад, таких, як Big Data Appliance, NoSQL, MapReduce, Hadoop, R, Business Intelligence);
- активне застосування електронних технологій, спрямованих на автоматизацію і спрощення взаємодії між аудиторами та об'єктом перевірки, прискорення введення системи електронного обміну документами між державними та недержавними інституціональними агентами.

Для цього органи державної влади та недержавні громадські організації повинні сконцентрувати свою увагу на визначенні найбільш конструктивних та реальних до втілення напрямів розвитку аудиторської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції нашої держави та застосування міжнародних стандартів.

На нашу думку, ключовими з них є:

1. Внесення необхідних змін і доповнень до Закону України "Про аудиторську діяльність" з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких обов'язковою має бути

щорічна аудиторська перевірка, що, своєю чергою, збільшить ринок аудиторських послуг та чітко унормує взаємовідносини аудитора та клієнта.

2. Створення та функціонування Органу суспільного (публічного) нагляду за аудиторською діяльністю.

3. Запровадження механізму практичного застосування МСА в Україні та створення до них чітких коментарів.

4. Розроблення Типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств із використанням практичного досвіду роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм у розрізі галузей їх діяльності (банківської, торговельної, страхової, хімічної, металургійної, харчової, легкої промисловості).

5. Поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів та аудиторів.

6. Розроблення механізму ціноутворення на аудит та надання аудиторських послуг на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та з врахуванням національних особливостей з метою забезпечення співвідношення "ціна-якість".

7. Створення ефективної системи застосування санкцій до аудиторів й аудиторських компаній, які допускають порушення стандартів аудиту та вимог законодавства при його проведенні.

8. Підвищення престижу аудиторської професії та забезпечення довіри до аудиторів та їх аудиторських висновків.

9. Розробка та постійне дотримання внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації.

10. Розробка типових методик аудиторської перевірки у розрізі галузей функціонування вітчизняних підприємств — об'єктів перевірки.

11. Удосконалення навчальних планів підготовки студентів у вищих навчальних закладах у напрямі адаптації їх знань до практичних потреб суб'єктів господарювання.

12. Розробка та впровадження комплексної автоматизації аудиторської діяльності, що дозволять підвищити якість і знизити трудомісткість проведення аудиту, ефективно організувати процес планування аудиту, здійснювати оперативний контроль за якістю аудиту.

Завдяки таким діям і злагодженій співпраці, як органів державної влади, незалежних професійних громадських організацій, так і безпосередньо аудиторів вдасться значно підвищити авторитетність вітчизняного аудитора на міжнародному рівні, забезпечити високу якість аудиторських послуг і ринкове формування ціни на них, а це у свою чергу дасть можливість аудиторській спільноті України інтегруватися до європейського аудиторського ринку та інституцій Європейського Союзу.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підстави говорити про те, що тільки комплексна та цілісна система заходів, яка буде спрямована на розвиток аудиту та здійснення аудиторської діяльності в Україні з врахуванням вимог законодавства Європейського Союзу та міжнародних стандартів, сприятиме запровадженню удосконаленої системи аудиту, здійсненню контролю над рівнем професійної компетентності аудиторів і якості наданих ними послуг, забезпеченню реальної професійної незалежності аудитора та запровадженню санкцій і покарань до аудиторів щодо недостовірності надання ними аудиторських послуг та звіту за їх результатами.

Практичне значення отриманих результатів, на нашу думку, полягає у тому, що їх впровадження створить необхідні передумови для зростання довіри між вітчизняними аудиторами та їх зарубіжними партнерами, відбудеться ефективне перейняття кращого досвіду з питань проведення аудиту, а співробітництво та еко-

номічні відносини між Україною та країнами Європейського Союзу вийдуть на якісно новий рівень їх здійснення.

Перспективами подальших досліджень є розробка комплексної моделі функціонування та взаємозв'язків органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та економічного механізму регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Література:

1. Гуцаленко Л.В. Аудит в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / Л.В. Гуцаленко, Н.В. Пришляк // Інноваційна економіка. — 2014. — № 20. — С. 97—101.

2. Директива 2006/43/ЄС (зі змінами) від 17.05.2006 р. № 2006/43/ЄС. — Офіційний журнал Європейського Союзу. — 2006. — L 112. — 32 с.

3. Директива 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р., що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС. — Офіційний журнал Європейського Союзу. — 2014. — L 158/1. — 30 с.

4. Дорош Н.І. Розвиток аудиторської діяльності в Україні в умовах євроінтеграційних процесів / Н.І. Дорош // Економіка. — 2015. — № 10 (175). — С. 17—23.

5. Закон України "Про аудиторську діяльність" від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

6. Звіт до Кабінету Міністрів України "Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2016 році" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/1064-zvit-do-kmu-2016>

7. Книжник Л. Аудит в Україні: виклики та перспективи в умовах євроінтеграції / Л. Книжник // Збірник наукових праць "Ефективність державного управління". — 2015. — Вип. 44. — С. 58—63.

8. Рішення Аудиторської палати України "Про затвердження Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг" від 30.10.2014 р. № 302/9 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN006533.html

References:

1. Hutsalenko, L.V. and Pryshliak, N.V. (2011), "Audit in Ukraine: problems and ways of solutions", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 20, pp. 97—101.

2. European Parliament and of the Council (2006), Directive 2006/43/EC of 17 May 2006, *Ofitsijnyj zurnal Yevropejskogo Soiuzu*, vol. L 112, p. 32.

3. European Parliament and of the Council (2014), Directive 2014/56/EC of 16 April 2014, *Ofitsijnyj zurnal Yevropejskogo Soiuzu*, vol. L 158/1, p. 30.

4. Dorosh, N.I. (2015), "The development of audit activity in Ukraine for the European integration processes", *Ekonomika*, vol. 10(175), pp. 17—23.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The Law of Ukraine "About auditing activity", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12> (Accessed 29 January 2018).

6. Audit Chamber of Ukraine (2016), "Report of the Audit Chamber of Ukraine for 2016 to the Cabinet of Ministers", available at: <http://www.apu.com.ua/1064-zvit-do-kmu-2016> (Accessed 29 January 2018).

7. Knyzhnyk, L. (2015), "Audit in Ukraine: challenges and prospects in terms of European integration", *Zbirnyk naukovykh prats "Efektivnistj derzavnogo upravlinnia"*, v. 44, pp. 58—63.

8. Audit Chamber of Ukraine (2014), "Decision of the Audit Chamber of Ukraine "The Statement on the external examination of the quality control system of audit services"", available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN006533.html (Accessed 29 January 2018).

Стаття надійшла до редакції 29.01.2018 р.